

Jaakko Kiander
Palkansaajien tutkimuslaitos

TAKAISIN TÄYSTYÖLLISYYTEEN

Globaalin finanssikriisin seurauksena Suomen talous on ajautunut poikkeuksellisen syvään taantumaan. Vienti on romahtanut ja kokonaistuotanto on supistunut jyrkästi. On kuitenkin näkyvissä merkkejä siitä, että talouden suhdannekehitys on kääntymässä paremmaksi, ja on toiveita että talous palaa takaisin kasvu-uralle. Tästä huolimatta on erittäin todennäköistä, että työllisyys jatkaa heikkentymistään pitkälle ensi vuoteen. Tämän seurauksena työttömyys nousee korkealle tasolle – yli 10 prosenttiin työvoimasta – ja siitä tulee uudelleen pitkäaikainen ongelma. Työttömyyden osalta palaamme takaisin tilanteeseen, joka vallitsi 10 vuotta sitten.

Tilanteen korjaamiseksi on tehvissä vielä jotain. Lyhyen tähtäimen kehitystä ajatellen tarvittaisiin varsinkin vuodelle 2010 hallituksen lisätoimia avoimen työttömyyden alentamiseksi. Tällaisia toimia voisivat olla aktiivisen työvoimapolitiikan ja koulutuspaikkojen lisäykset, julkisten hankintojen aikaistaminen ja rakentamisen tukitoimien jatkaminen vuoden 2010 loppuun saakka. Olisi myös tärkeää, että hallitus auttaisi kuntia selviämään pahimman ylitse korottamalla ainakin väliaikaisesti kuntien saamia valtionapuja. Niiden avulla voitaisiin välttää kuntasektorissa muutoin tapahtuva työllisyyden heikentyminen ja hyvinvointipalvelujen leikkaaminen.

Vaikka talous näyttääkin kääntyvän takaisin kasvuun ensi vuoden aikana ja työttömyyden nousu pysähtyy, jää nykyisin kriisin perinnöksi sietämättömän korkea työttömyys ja kaikki siihen liittyvät sosiaaliset ja taloudelliset ongelmat. Tämän vuoksi olisi erittäin tärkeää, että seuraavalla vaalikaudella eli vuosille 2011-2015 laadittaisiin pitkäjänteinen talouspoliittinen ohjelma, jolla tähdättäisiin mahdollisimman korkean työllisyysasteen ripeään saavuttamiseen. Työllisyystilanteen korjaantuminen ei saa kestää yhtä kauan kuin edellisen laman jälkeen; tuolloinhan 1990-luvun alun työpaikkamenetysten korvaamiseen meni yli 15 vuotta. Talous- ja yhteiskuntapolitiikan tavoitteeksi on rohkeasti asetettava täystyöllisyyden saavuttaminen.

Millaisista aineksista sitten voisi koostua tällainen työllisyyttä tukeva politiikkaohjelma? Kyseessä ei voi olla pelkkä julkisen talouden leikkaus- ja saneerausohjelma tai lista veronkiristyksistä. Työllisyysohjelman pitäisi sisältää seuraavanlaisia elementtejä:

(1) Teollisuuden kilpailukykyä ja kotitalouksien ostovoimaa tukevat laajaan koordinaatioon perustuvat työmarkkinaratkaisut, joilla luodaan luottamusta ja ennustettavuutta niin yrityksille kuin kotitalouksillekin;

(2) Rakennemuutoksen koetteleman vientiteollisuuden uudistumista ja kilpailukykyä tukeva teollisuuspolitiikka, jolla parannetaan yritysten toimintaympäristöä ja luodaan edellytyksiä innovaatioille;

(3) Työllistämiseen ja työllistymiseen kannustava sosiaali- ja veropolitiikka;

(4) Osaamista ja osallisuutta vahvistava työllisyys-, työelämä ja koulutuspolitiikka, jolla edistetään elinikäistä oppimista, kehitetään johtamista ja pidennetään työuria.